

~čarouné~ SLOVENSKO

ŽIVOTNÝ ŠTÝL → CESTOVANIE → PRÁCA → NÍ ĽUDIA → ZAUJÍMAVOSTI

MÁJ 2020

Vyludnené mestá

Ako to vyzerá, keď Slováci ostaniú doma

Unikátna zbierka

Svadobné šaty a ich príbehy

V DOBROM aj u zlom

3,90 €

Minerálne pramene • Túra v čase pandémie • Svadobné recepty

OBJEDNAJ SI ONLINE

Knihkupectvá su zatvorené, ale náš e-shop je otvorený stále.

WWW.EVITOVKY.SK

Plaťte kartou, alebo prevodom a tovar vám doručíme priamo domov!

EDITORIÁL

Milí čitatelia,

keď sme pre vás pripravovali toto číslo Čarovného Slovenska, vesmír sa, doslova zo dňa na deň, akoby obrátil hore nohami. Ľudia, a to nielen na Slovensku, museli zmeniť svoje návyky, zrazu sa nemohli stretávať so svojimi blízkymi, museli sa naučiť dodržiavať odstupy, vyhýbať sa davom a v tom najlepšom prípade sa izolovať. Skrátka, úplne iný život než doteraz. Zrazu sme všetci zistili, že pocit bezpečia môže byť krehkejší ako čínsky porcelán a naše zdravie doslova visí na nitke zo šijacieho stroja, neraz zapadnutého niekde na povale. Neistá budúcnosť v mnohých z nás vyvoláva bezradnosť, hnev, ale najmä strach. Človek však znesie veľa a nemali by sme zabúdať na to, že je normálne nemať sa stále len dobre, naši starí rodičia by nám o tom vedeli povedať svoje. Odborníci v takýchto stresujúcich a zaťažkových obdobiach odporúčajú pracovať na svojom vnútornom pokoji a dobrej nálade. My vám v tom veľmi radi pomôžeme. V tomto čísle sme sa venovali láske, tej najúprimnejšej, najsilnejšej a najpozitívnejšej emócií. A hoci sa svet mení aj v tejto oblasti, manželstvo je stále na Slovensku najrozšírenejšou formou spolužitia medzi partnermi. Jednou z najdôležitejších osôb pri svadobných obradoch a veseliciach býva starejší a my sme našli Lubomíra, ktorý túto funkciu robí tradične a po starom – čiže v kroji, klobúku a s valaškou v ruke. Každé svadobné šaty majú svoj príbeh, a niektoré z nich nám rozpovedala mladá slovenská etnologička, ktorá vlastní unikátnu zbierku svadobných šiat. Nazreli sme tiež do archívu v Trnave, aby sme zistili, aké podoby mala láska v minulosti a či pripomínala tú dnešnú. Mimochodom, našla som nedávno zaujímavý materiál z dielne štatistického úradu, ktorý dlhodobo analyzuje sobášne správanie Slovákov. A viete, čo z neho „vyskočilo“? Napríklad aj to, že intenzita uzatvárania manželstiev sa zvýšila vždy po vojne. Súčasnú pandémiu zvyknú porovnávať k vojnovému stavu, tak ktovie, čo na to zaľúbení Slováci...

Róberta Karpinská, šéfredaktorka

roberta.karpinska@carovneslovensko.sk

*My vám
s dobrou náladou
radi pomôžeme.*

Sledujte nás na sociálnych sieťach

www.facebook.com/magazincarovneslovensko

www.instagram.com/carovne_slovensko
#carovneslovensko

12

34 Mnoho podôb lásky

Odjakživa nás fascinuje, o čom svedčí fakt, že o nej spievame piesne, skladáme verše, píšeme romány. Unikátna výstava v Štátnom archíve v Trnave približuje, aké podoby mala láska v minulosti.

42 V spojení s prírodou

V Abelande sa prelínajú dva svety. Na jednej strane je to domov Abelovcov, na druhej obľúbená lokalita turistov i vyhľadávané miesto na svadby.

26

8 Čarovné oko

Miesto na vaše unikátne fotografie z potuliek po Slovensku.

12 Na kráľovskej svadbe

Už na pohľad romantický Ľubovniansky hrad skrýva fantastické tajomstvá – originály predmetov zo svadieb šľachtických rodov.

20 Pod taktovkou starejšieho

O ľudové svadby s folklórnymi prvkami je čoraz väčší záujem. Myslí si to aj Ľubomír z hornej Nitry, ktorý robí starejšieho. V kroji, klobúku a s valaškou v ruke.

26 V čom si sa vydávala, mami?

Článok o zbierke etnologičky Jany Mládek Rajniakovej vznikajú v týždňoch, ktoré nás prinútili skúšať si ušiť ochranné rúško. Preto sme sa pri retro svadobných šatách často krútili okolo vynachádzavosti našich babičiek, ktoré zháňali, plisovali, prišivali a prekresľovali strihy...

48 Tiché mesto

Mestá, aké sú realitou posledných dní, pôsobia bez ľudí naho a nezvyčajne. Veď sami posúdte.

54 Najväčšia zbierka mobilov

Meno Štefan Polgári by ste našli aj vo svetových médiách. Pre-

78

Foto na titulke:
Katarína
Žitňanská

čo? Mladý Slovák má v 5,5-tisícovom meste Dobšiná malé múzeum a v ňom zrejme najväčšiu zbierku mobilov v Európe.

60 Nástroj s dušou

Nemalo by počuť ani žblnkot potoka, ani spev kohúta. Pravidlo, ktorým sa riadili dávni majstri pri hľadaní dreva na fuja-ru. Tradičné postupy dodržiujú aj Filovci z Banskej Bystrice.

66 Tak mi ľudia povedali

Vojtech Majling z Banskej Bystrice je usilovný zberateľ a propagátor ľudových tradícií. Viac ako päťdesiat rokov chodil po slovenskom vidieku a zachytával na diktafón a na fotoaparát zanikajúcu krásu.

72 Spievať, bárs aj podaromky

Rusínska kultúra je svojrázna, ale je jej čoraz menej. Folklorista Štefan Štec postavil svoj repertoár na rusínskych ľudových piesňach.

78 Tanec s vlkmi. A s jeleňmi, medvedmi...

Mladá Slovenka sa so svojím psom pravidelne vyberá na „lov“ do lesa, vyzbrojená iba fotoaparátom.

84 Tekuté poklady 2. časť

Vyberme sa opäť za slovenskými minerálnymi prameňmi, aby sme spoznali ich históriu a účinky ich chutnej vody.

90 Pozvite si prírodu domov

Aj keď teraz musíme tráviť čas doma, neznamená to, že by sme

si nemohli vychutnávať jar a jej benefity.

96 Najväčší slovenský dobrodruh

Rodák z Vrbového, gróf Móric Beňovský, precestoval celý svet, v hlavnom meste Madagaskaru Antananarive je po ňom pomenovaná i ulica.

102 Na ľudoprázdnom kopci Somár

Pandémia ochromila životy všetkých a zasiahla aj turistov. Hromadné výstupy sa neorganizujú, každý sa snaží ísť do prírody sám či s najbližšími. Vybral som sa na malokarpatský vrch Somár (650 m n. m.) s nádejou, že sa poteším krásnymi výhľadmi a nikoho nestretnem.

108 Au, popŕhlila ma!

To je obvyklá reakcia, keď sa naše telo dostane do kontaktu s prhlavou dvojdodomou, ľudovo nazývanou tiež žihlava.

112 Bylinková lekáreň

To najlepšie, čo nám príroda ponúka na hojenie kostí, svalov, šliach, kŕčovných žíl či krvných podliatin, nájdeme v byline s farebnými kvetmi s názvom kostihoj.

118 20 rokov? No a čo!

Vladimír z Košíc si dal poradiť od bytovej dizajnérky a po rekonštrukcii môže starší dom bez problémov konkurovať hociktorej novostavbe.

126 Regál

Prinášame májové novinky a tipy z našich obchodov.

čarouné SLOVENSKO

Ročník IV., číslo 5, MÁJ 2020, mesačník

ŠÉFREDAKTORKA:
Róberta Karpinská

SPOLUPRACOVNÍCI:
Veronika Nichta Mráziková, Katarína Abeille,
Richard Filipko, Dan Himič,
Soňa Košíková, Petra Spišáková

ZALOMENIE A DTP:
Monika Kalinová

OBRAZOVÁ REDAKTORKA:
Beta Hriadelová

ÚPRAVA OBRÁZKOV:
Vratko Tóth

FOTO:
Pavol Funtál, Peter Mayer, Roman Pinček,
Miroslava Spodniaková

E-MAILOVÁ ADRESA REDAKCIE:
magazin@carovneslovensko.sk

TELEFÓNNE ČÍSLO REDAKCIE: 02/48 238 301

TITULNÁ FOTOGRAFIA: Katarína Žitňanská

EDITORIÁL FOTO: Katarína Kincelová

SPOLUPRACOVNÍCI FOTO:
Viktor Beličák, Peter Kováč

ILUSTRAČNÉ FOTOGRAFIE:
Dreamstime, Living4media, Shutterstock, Profimedia, TASR

mafra slovakia

VÝKONNÝ RIADITEĽ:
Vladimír Mužik, tel.: 02/48 238 100
RIADITELKA OBSAHU:
Monika Huljaková, tel.: 02/48 238 210
FINANČNÝ RIADITEĽ:
Martin Mihálik, tel.: 02/48 238 200
OBCHODNÁ RIADITELKA:
Katarína Michalechová, tel.: 02/48 238 106
RIADITEĽ DIGITÁLNYCH MÉDIÍ:
Denis Schwarcz, tel.: 02/48 238 442
RIADITEĽ MARKETINGU, PR A EVENTOV
Ivan Netik, tel.: 02/48 238 141
OBCHODNÁ MANAŽÉRKA:
Eva Mozolová, tel.: 0905 771 192
e-mail: eva.mozolova@mafraslovakia.sk
PREDPLATNÉ: tel.: 0948/987 958, 0917/238 238

e-mail: predplatne@mafraslovakia.sk
online: <http://predplatne.hnonline.sk>

MAFRA Slovakia, a.s., je druhým najsilnejším vydavateľstvom na Slovensku. Vydáva viac ako 50 printových titulov, prevádzkuje 14 webových portálov a internetovú televíziu.

ADRESA VYDAVATEĽSTVA:
MAFRA Slovakia, a. s.
Nobelova 34, 836 05 Bratislava
tel.: 02/48 238 100
IČO: 51 904 446

TLAČ: WALSTEAD MORAVIAPRESS s. r. o.,
U Póny 3061, Břeclav

PREDPLATNÉ NA 12 MESIACOV:
42,90 € s DPH
CENA JEDNÉHO VÝTLAČKU: 3,90 €
VOLNÝ PREDAJ: Mediaprint-Kapa, Pressegresso, a. s.
REGISTRAČNÉ ČÍSLO: EV 5560/17
ISSN 2585-8009

© Copyright MAFRA Slovakia, a. s. Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Autori článkov zverejnených v tomto vydaní si v zastúpení vydavateľom vyhradzujú právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie a na verejný prenos článkov, ako aj na verejný rozširovanie rozmnožiny týchto článkov v zmysle § 33 ods. 1 písm. a) a d) autorského zákona. Vydavateľstvo MAFRA Slovakia, a. s., je súčasťou koncernu AGROFERT. Odborným garantom magazínu Čarouné Slovensko je Asociácia cestovného ruchu Slovenskej republiky.

Spišský Jeruzalem

Chodievala som na Sivú bradu, kde bol gejzír s „vajcovkou“, každé prázdniny, potom sme išli na „salaš“ na Spišskú Kapitulu... krásny kút nášho Slovenska. Veľká škoda, že sa to nechalo spustnúť!

Adriana D.

Toľko krásy

Vlani sa mi pri návšteve Slovenska dostal do rúk váš časopis a doslova som mu prepadla. Toľko krásy a zaujímavostí! Navyše Slovensko ako také je pre mňa druhá vlasť, prvýkrát som tam bola, keď som mala 12 rokov. Neskôr som uprostred životnej dráhy stretla toho najbájenejšieho muža zo Slovenska. Taktiež mám na Slovensku priateľov už vyše 30 rokov. Mám pár minuloročných čísel a môžem vám povedať, že kolujú medzi mojimi kamarátkami a každý je nadšený. V tejto zložitej dobe si v ňom čítam a je mi lepšie. Prajem vám, aby sa vám darilo, pretože váš časopis je jednoducho báječný.

Svetlana A., Mnichovo Hradištie,
Česká republika

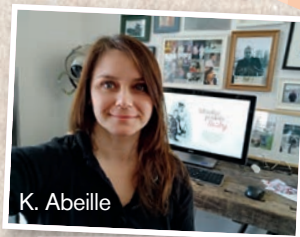
Hľadám inšpiráciu

Každé číslo objavuje jedinečné miesta či zaujímavosti, o mnohých by som ani nevedela. Príbehy osobností ma vedú nadchnúť aj inšpirovať. Osobitne musím vyzdvihnúť originálne výrobky, o ktorých píšete a ktoré sú často z prírodných materiálov. Naposledy ma zaujali ručne vyrábané perá z Prievidze. Som nesmierne rada, že na Slovensku vychádza časopis, ktorý sa venuje aj týmto témam.

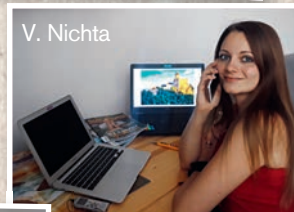
Zuzana zo Sečoviec

Zo zákulisia

Takto to vyzerá, keď sa z našich domovov v čase pandémie stanú samostatné vysunuté pracoviská. Aj my v redakcii sme sa v záujme zastavenia či aspoň spomalenia šírenia koronavírusu prispôbili novej neštandardnej situácii a do odvolania vládou nariadených opatrení pracujeme z domu, podobne ako mnohí z vás. Podelte sa s nami o to, ako vyzerá váš **home office**, napíšte nám na adresu magazin@carovneslovensko.sk. Zostaňte doma a vydržte.

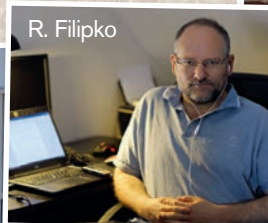
K. Abeille

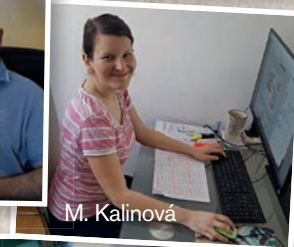
V. Nichta

S. Košíková

R. Filipko

M. Kalinová

R. Karpinská

D. Himič

Autor našej pravidelnej rubriky Najčarovnejšie slovenské vrchy **Juraj Červenka** sa v tomto čísle vybral na vrch Somár a priznáva, že túra, ktorú absolvoval v časech koronavírusovej pandémie, bude patriť k tým najzvláštnejším. Na snímke sedí na vrchole Somára a cestou nestretol žiadneho iného turistu.

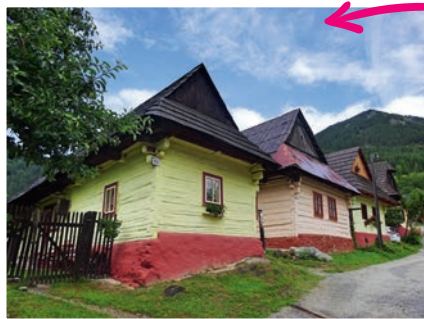
Keď sme pripravovali článok o múzeu mobilov, v redakcii sme si uvedomili, že zrejme každý z nás má doma svoju vlastnú expozíciu. Toto sú napríklad historické kúsky **šéfredaktorky**, i keď tie najväčšie skvosty kedysi podarovala do akejsi zbierky, takže dnes už len s nostalgiou spomína na skutočný unikát medzi nimi – mobil, ktorý mal už pred dvadsiatimi rokmi modro svietiaci displej a do „esemesky“ sa vošlo viac ako 120 znakov. Na tie časy ničो neuveriteľné...

TIPY

aj z nášho Instagramu

ČAROVNÉ SLOVENSKO SA KAŽDÝ MESIAC
VYDÁVA PO NAŠEJ KRAJINE A SPOLU S VAMI
OBJAVUJE JEJ NAJKRAJŠIE STRÁNKY.

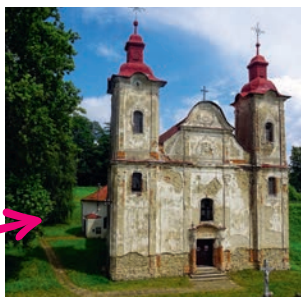

Vlkošnica je pamiatková rezervácia ľudovej architektúry, ktorá pozostáva z typických zrubových objektov charakteristického stredoeurópskeho typu.

Zelené pleso patrí k tým najkrajším a najnavštevovanejším miestam Vysokých Tatier.

Kostol sv. Štefana je pozostatkom obce Kelča, ktorá bola zatopená pri výstavbe Veľkej Domaše.

Drevený kostolík v Tatranskej Javorine je zasvätený sv. Anne, patrónke lesnej práce.

Nad obcou Oponice stojí zrúcanina starého strážneho hradu postaveného v 13. storočí.

Dóm svätej Alžbety v Košiciach je najväčší kostol na Slovensku a patrí aj k tým najkrajším.

Na našom Instagrame vás vo svojich videách rôznymi zákutiami povodí aj Radoslav Hoppej, autor cestovateľského blogu Nie je túra bez Štúra. Vďaka jeho blogu venovanému Slovensku na www.hoppeyr.com je z neho turista vo vlastnej krajine.

www.instagram.com/carovne_slovensko/

Budeme radi, keď na svojich fotkách na Instagrame označíte @carovne_slovensko alebo použijete hashtag #carovneslovensko a my vás budeme radi u nás na profile zdieľať.